

Tema 2. Vi har legat under samma is

FAKTABLAD I15. Mammutjägarna

Varggrottan är Finlands största grotta, minst 400 kvadratmeter stor, 18 meter djup och 25 meter lång. Sprickan i urberget är horisontal, Grottans öppning kan vara ända upp till en miljard år gammal, men hur gammal grottan är kan ingen säga.”

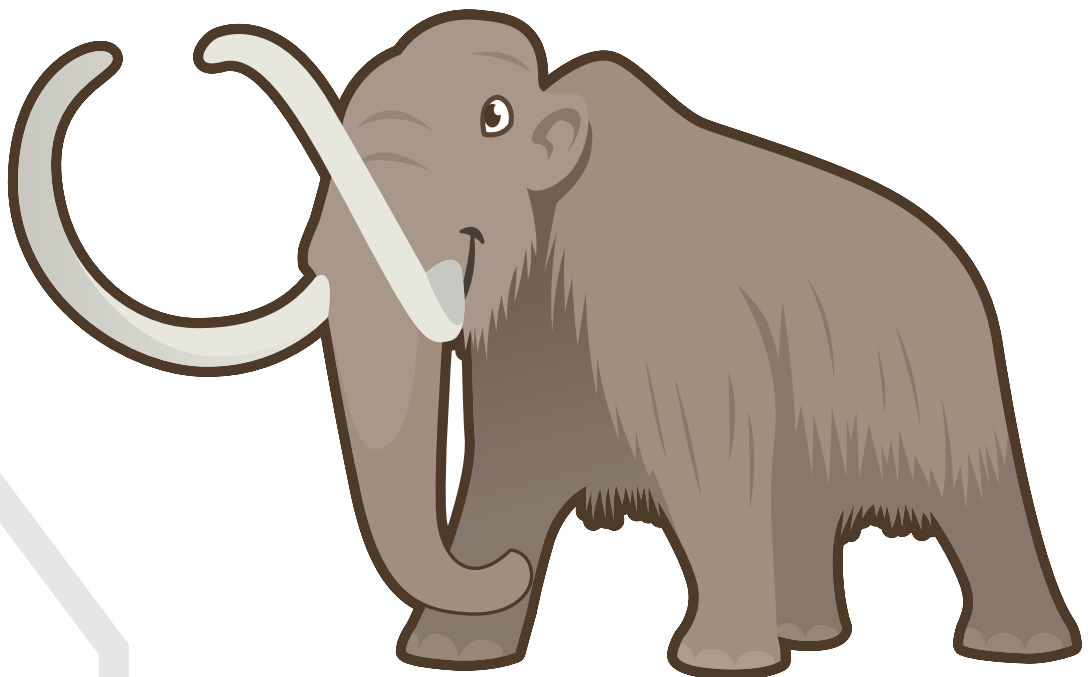
I Varggrottan har man under utgrävningar de senaste tio åren hittat ca 200 föremål och ca 600 bitar av tillslagingsavfall. Bland föremålen finns bl.a. en ensidigt tillslagen bultsten, ett föremål med inskuren fåra, en bred sidoskrapa och en bultsten. Som råmaterial har använts siltsten, kvarts och kvartsit. Efter som siltsten och kvartsit inte förekommer naturligt i området har råmaterialet till dessa föremål transporterats från annat håll.

Man tror att grottan är från tiden före senaste istid,

Eem som slutade för 115000 år sedan. Men hittills har alla benfynd som hittats i grottan varit yngre än senaste nedisningen.

Utgrävningarna i varggrottan har väckt stort intresse även utanför Finland. Detta är den enda platsen hittills i Fennoskandien där man har konstaterat spår av mänsklig verksamhet från den period som föregick den senaste nedisningen, ungefär för 75000 -125 000 år sedan och innan nuvarande människa kom till Europa. Utgående från forskningsresultaten har man konstaterat att det kan vara frågan om neanderthalmänniskan som fanns i Europa för 300 000 -30000 år sedan. Varggrottan är den äldsta och enda paleolitiska fornlämningen i Finland.

Grottans mynning ligger på 116,5 meters höjd över den nuvarande havsytan och den största höjden nära mynningen är 2,2 meter. Dess inre delar är lägre och

golvet förenas ställvis med taket. Man känner inte till grottans omfång, men man har utifrån markradarledning uppskattat det till 400–500 m². Hittills har ett ca 80 m² stort område i grottan tömts.

Mammutar

Fynd av mammutar från Estland visar på att de inte dog ut under senaste nedisningsperiod, åtminstone en del av arterna återkoloniserade områden som tidigare täckts av inlandsisen. Mammutar levde i Estland och västra ryssland under den tidsperiod när senaste inlandsisen smälte bort ca 10 000 år sedan. Antalet benfynd från mammutar är få i Finland vilket är en följd av våra sura jordar, där ben inte bevaras särskilt väl.

I Nordsjö i Helsingfors hittades överarmsben av en mammut år 2004 vid byggnadsarbetsplatsen för nya hamnen. Ur hamnbassängens havssedinem hittades nästan intakt armbågsben från en medelstor, nästan fullvuxen mammut. Vid undersökningar konstaterades att det var det äldsta fyndet hittills i Finland, ca 120 000 år gammalt. Mammuten har levt under senaste interglacialen Eem värmeperioden. De andra fynden härrör sig från Weichselnedisningen.

Mammutarna betade vid kanten av inlandsisen på mammutstäppen. Mammutarna liksom många andra arter som levde på mammutstäppen dog ut efter senaste istid.

Troligen var det ett förändrat klimat som gjorde att mammutens levnadsmiljö fick ge vika för skogen som bredde ut sig norrut. Det finns också teorier om att dåtida människa skulle ha jagat mammuten så att den dog ut.

Fynd av mammutben i Finland

Ort och fyndår	Fynd
Iijoki (n. 1750)	Kindtand
Nilsisä, Syväri (1873)	Kindtand
Pohja, Brödtorp (1896)	revben
Helsingfors, Tölö (1911)	mjölktand
Esbo (1921)	kindtand
Tuulos (1923)	överarmsben
Lohtaja (1930)	lårben
Haapajärvi (1952)	Betar
Helsingfors, Herttonäs (1954)	överarmsben
Suomusjärvi (1960)	överarmsben
Helsingfors, Nordsjö (2004)	armbågsben